

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA

Stolica Apostolska wobec systemów totalitarnych w XX wieku.

Nowe spojrzenia i perspektywy badawcze.

INSTITUTE
OF NATIONAL
REMEMBRANCE

PONTIFICIA
UNIVERSITÀ
GREGORIANA

PONTIFICIO COMITATO
DI SCIENZE STORICHE

PROGRAM

PAVLVS·V

OMANVS·C

28 PAŹDZIERNIKA 2026

8.45

Czteroboczny portyk Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego

Inauguracja wystawy dokumentalno-fotograficznej *«Obchody milenium chrztu Polski w różnych ośrodkach Polonii na podstawie zbiorów Archiwum Kościoła i Hospicjum św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Rzymie»*

Sesja I

Otwarcie

Moderator: ks. prof. Roberto Regoli, Papieski Uniwersytet Gregoriański

Oficjalne powitanie:

9.00–9.10

o. prof. Marka Andrewsa Lewisa SJ, Rektora Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego

9.10–9.20

o. prof. Marka Inglot SJ, Przewodniczącego Papieskiego Komitetu Nauk Historycznych

9.20–9.30

dr hab. Karola Polejowskiego, Zastępcy Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej

9.30–9.45

Przemówienie inauguracyjne Jego Eminencji kard. Pietro Parolina, Sekretarza Stanu Stolicy Apostolskiej

Sesja II

1918–1939

Moderator: **dr Johan Ickx**, Archiwum Historyczne Sekretariatu Stanu –
Sekcja ds. Relacji z Państwami i Organizacjami Międzynarodowymi

- 10.00–10.30 • **prof. Nicolas Joseph Doublet** (Uniwersytet Maltański),
*Przed totalitaryzmem: Protokoły Kongregacji ds. Nadzwyczajnych
Spraw Kościelnych a pierwsze starcie Stolicy Apostolskiej z
bolszewizmem i skrajnym nacjonalizmem (1917–1922)*
- 10.30–11.00 • **dr Ivan Zubac** (Uniwersytet Josipa Juraja Strossmayera w Osijeku),
*Stolica Apostolska, Akcja Katolicka i dyktatura królewska w Jugosławii
(1929–1934) reakcja Piusa XI na autorytarną budowę państwa
w społeczeństwie wielowyznaniowym*
- 11.00–11.30 • **ks. prof. Tamás Tóth** (Uniwersytet Katolicki Péter Pázmány),
Stolica Apostolska a Węgierska Republika Rad z 1919 roku
- 11.30–11.50 • Dyskusja
- 11.50–12.10 • Przerwa kawowa

Sesja III

1939–1945

Moderator: **dr Sebastian Pilariski**, Instytut Pamięci Narodowej

- 12.10–12.40 • **s. prof. Grazia Loparco FMA** (Papieski Wydział Nauk
o Wychowaniu „Auxilium”), *Zakonnice a nieuzbrojony opór
we Włoszech (1943–1945). Dokumenty i świadectwa*
- 12.40–13.10 • **dr Krisztina Tóth** (Ambasada Węgier przy Stolicy Apostolskiej),
*Rola dyplomacji watykańskiej w ratowaniu węgierskich Żydów podczas
Szoah: analiza w oparciu o dokumenty archiwalne Stolicy Apostolskiej*

- 13.10–13.40 • **prof. Miroslav Akmadža, dr Domagoj Novosel** (Chorwacki Instytut Historyczny), *Polityka reżimu ustaszowskiego wobec Kościoła katolickiego w Chorwacji i Stolicy Apostolskiej (1941–1945)*
- 13.40–14.00 • Dyskusja
- 14.00–15.00 • Przerwa

Sesja IV 1945–1958

Moderator: dr hab. Karol Polejowski, Zastępca Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej

- 15.00–15.30 • **prof. Andrea Ciampani** (Uniwersytet LUMSA di Roma), *Jakie działania polityczne powinni podejmować katolicy po eksperymencie totalitarnym? Wytoczne Watykanu, sprawiedliwość społeczna i wolności demokratyczne w okresie transformacji po rządach faszystowskich*
- 15.30–16.00 • **ks. prof. dr hab. Jan Mikrut** (Papieski Uniwersytet Gregoriański), *Spółczesność obywatelskie i Kościół katolicki w Niemczech Wschodnich między dwoma reżimami totalitarnymi (1944–1958)*
- 16.00–16.30 • **dr Jitka Jonová** (Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu), *Ustanowienie reżimu komunistycznego w Czechosłowacji i ograniczenie stosunków dyplomatycznych ze Stolicą Apostolską w okresie od zakończenia II wojny światowej do 1950 roku*
- 16.30–17.00 • **ks. dr Michał Kłakus** (Diecezjalny Instytut Formacji Pastoralnej w Tulonie), *Geneza i działalność antykomunistycznej grupy »Unitas« w latach 1951–1962*
- 17.30–18.00 • **prof. Fabian Dobos** (Uniwersytet im. Al. I. Cuzy w Jassach), *Świadectwo głównych postaci katolickich w Rumunii wobec reżimu komunistycznego (1945–1965)*

- 18.00–18.30 • Dyskusja
- 18.30 • Zakończenie pierwszego dnia obrad

29 PAŹDZIERNIKA 2026

Sesja V

1958–1989

*Moderator: Prof. Giovanni Maria Vian, Uniwersytet Sapienza –
Papieski Komitet Nauk Historycznych*

- 9.00–9.30 • **dr Alexandra von Teuffenbach**, *Reżimy totalitarne na Soborze Watykańskim II*
- 9.30–10.00 • **ks. prof. Nicola Spinato** (Wydział Teologiczny w Triveneto), *Totalitaryzm, rasizm i wprowadzenie pojęcia ludobójstwa do konstytucji Gaudium et spes*
- 10.00–10.30 • **ks. dr Łukasz Bankowski** (Dykasteria ds. Komunikacji), *Paweł VI i Stolica Apostolska wobec dziedzictwa totalitaryzmu XX wieku: przypadek pojednania polsko-niemieckiego*
- 10.30–11.00 • **ks. dr Albert Warso** (Katolicki Uniwersytet Lubelski), *Relacje Stolicy Apostolskiej i Polski w latach 1958–1989*
- 11.00–11.30 • **dr hab. Mariusz Krzysztofiński** (Instytut Pamięci Narodowej), *Abp Luigi Poggi – watykański dyplomata wobec komunistycznej dezinformacji (casus PRL)*
- 11.30–12.00 • Dyskusja
- 12.00–12.20 • Przerwa kawowa

Sesja VI

Sesja podsumowująca

*Moderator: Prof. Gianpaolo Romanato, Uniwersytet w Padwie –
Papieski Komitet Nauk Historycznych*

- 12.20–12.50 • **prof. Philippe Chenaux** (Papieski Uniwersytet Laterański – Papieski Komitet Nauk Historycznych), *Koncepcja „totalitaryzmu” w katolickiej myśli XX wieku*
- 12.50–13.20 • **ks. prof. Antón Pazos** (Instytut Studiów Galicyjskich im. Padre Sarmiento CSIC – Papieski Komitet Nauk Historycznych), *Państwo totalitarne. Ewolucja tej koncepcji w Hiszpanii w okresie pontyfikatów Piusa XI i Piusa XII*
- 13.20–13.50 • **prof. Emilia Hrabovec** (Uniwersytet Komeńskiego w Bratysławie – Papieski Komitet Nauk Historycznych), *„Wzywanie do odwagi” czy „godzenie się z nieuniknionym”? Stolica Apostolska a Czechosłowacja jako „ideologiczna wizytówka bloku komunistycznego” (1945–1989)*
- 13.50–14.20 • **prof. dr hab. Wojciech Polak** (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), *Papież Jan Paweł II wobec reżimu komunistycznego w Polsce*
- 14.20–14.50 • **prof. Gianni La Bella** (Uniwersytet w Modenie – Papieski Komitet Nauk Historycznych), *Relacje Stolicy Apostolskiej z reżimami totalitarnymi w Ameryce Łacińskiej*
- 14.50–15.30 • Dyskusja
- 15.30 • Zakończenie konferencji

